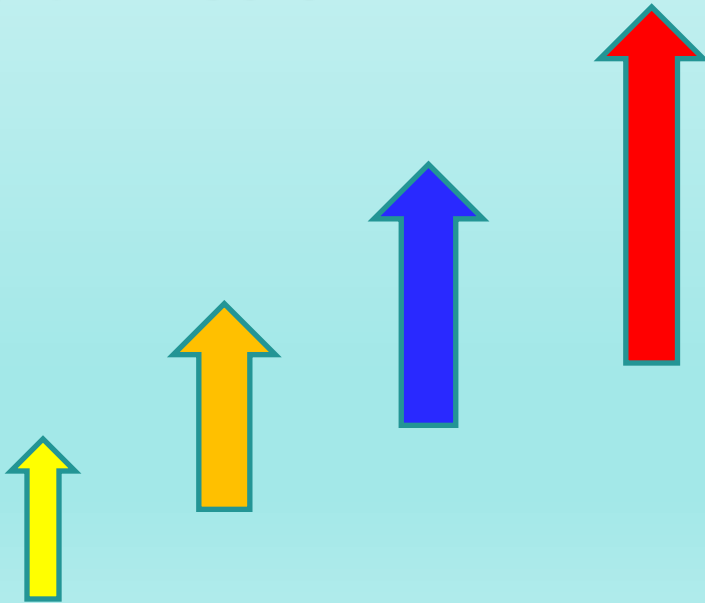

ENFLASYON

- **Enflasyon**, bir ekonomide fiyatlar genel (FGS) seviyesinin sürekli olarak yükselmesine denir. Dolayısıyla paranın satın alma gücünü yitirmesidir.

Avrupa İstatistik Ofisi(EUROSTAT)

- Devlet dairesi
- Avrupa İstatistik Ofisi ya da kısaca Eurostat, Avrupa Komisyonu'nun bünyesinde yer alan ve merkezi Lüksemburg'da bulunan bir genel müdürlüktür. Kurumun temel amacı Avrupa çapında yürüttüğü anket çalışmalarıyla Avrupa Birliği'ne istatistikî bilgiler sağlamaktır. Vikipedi
- Kuruluş tarihi: 1953

Enflasyon video. Bkz. Makro videolar No:4

Manşet enflasyon dan çekirdek enflasyona

- Manşet enflasyon
- -enerji-yakıt
- -gıda
- Alkollü içecekler
- -altın
- = çekirdek enflasyon

Her fiyat artışı enflasyon değildir!

- Fiyatlar genel seviyesi ekonomideki **bütün malların fiyatlarının genel artışını ifade etmektedir.**
- Fiyat artışı **sürekli** olmalıdır.
- Bazı malların fiyatlarında görülen geçici artışlar enflasyon olarak algılanamaz. Fiyatların yılda bir kez artıp, orada sabit kalması enflasyon sayılmaz.
- Fiyat artışı **hissedilir derecede** olmalıdır.
- Çok küçük fiyat artışları enflasyon sayılmamaktadır.

- Enflasyon **fiyat artışının hızını** ifade eder. Fiyatların yüksek düzeyde olması başka bir şeydir. Enflasyon mutlak rakamlar olarak değil, **oran olarak** hesaplanmaktadır.
- **Fiyatlar genel düzeyi:** piyasada alım satım da konu olan mal ve hizmetlerin belli bir dönemdeki ortalama fiyatlarıdır.
- Enflasyon oranı veya fgd ndeki artış oranının ne olduğu fiyat endeksleriyle karar verilir.

Fiyatlar genel düzeyi tanım:

- Bir ulusal ekonomide, onbinlerce mal ve hizmetin değeri ortak değer ölçüsü ile fiyata dönüştürüldükten sonra, ortaya çıkan fiyat topluluğuna fiyatlar genel seviyesi veya fiyatlar genel düzeyi denmektedir.
- <https://www.ekodialog.com/Konular/fiyat.html>

- **Fiyatlar Genel Düzeyi tanımı**
- FGD, piyasadaki alım-satıma konu olan mal ve hizmetlerin belirli bir dönemdeki ortalama fiyatlarıdır.
-
- Piyasadaki fiyat değişimini izleyebilmek için seçilen mal ve hizmetlerin fiyatları, önceki dönemdeki ortalama fiyatları ile karşılaştırılmaktadır.
- http://www.academia.edu/12353314/Fiyatlar_Genel_D%C3%BCzeyi_Fiyat_Endeksleri_%C4%B0%C5%9Fsizlik_ve_%C4%B0stihdam

- Bu endeksler;
- 1.TÜFE
- 2.Yİ-ÜFE
- 3. GSYH DEFLATÖRÜ

- **Fiyat istikrarı:** bir ekonomide fgd nin aşağı yada yukarı yönde hareket etme eğiliminin olmamasıdır.
- **Fiyat istikrarsızlığı:** bir ekonomide enflasyon ya da deflasyon olgularının görülmesidir.
- Enflasyon dönemlerinde iç fiyatlar yükselirken ithal mallar ucuzlar. İthalat artar, ihracat azalır ve dış tic. Dengesi açık verir.

FİYAT ENDEKSİ:

Belirli bir mal ve hizmetlerin içinde toplandığı bir sepeti satın alabilmek için;
cari yılda yapılacak harcama ile
aynı sepeti,
baz yılda satın almak için yapılacak
ödemenin birbirine oranıdır.

$$\bullet \text{ FİYAT ENDEKSİ} = \frac{\text{CARI GSYİH}}{\text{REEL GSYİH}}$$

•

Deflasyon

- **Deflasyon**, fiyatlar genel seviyesinde sürekli düşmelerin yaşanması olayıdır. Enflasyonun tam tersi bir kavramdır. Ancak enflasyon oranının azalması deflasyon sayılmaz.
- Yani deflasyon, **fiyat artış hızının %20'den %10'a düşmesi değil**,
- mal fiyatlarının 20 TL'den 10 TL'ye düşmesi olayıdır.

- **Ancak, bu düşüşler ekonomideki tüm malları kapsamalıdır ki buna deflasyon denilebilsin.**
- **Birkaç malın fiyatında yapılan indirimler deflasyon sayılmaz.**

STAGFLASYON

- İşsizlikle enflasyonun bir arada olmasıdır.
- Normalde ,işsizlikle enflasyonun bir arada olamayacağı, yani işsizlik önlenirse enflasyonun artacağı , enflasyon önlenirse de işsizliğin azalacağı kabul edilirdi.
- Ancak uygulamalar göstermiştir ki her ikisi de aynı anda olabilmektedir.

DEZENFLASYON

- Enflasyon haddinin/oranının düşmesidir. Şayet enflasyon giderek düşerse ekonomide durgunluk olur. Durgunlukta ekonomiye enflasyondan daha çok zarar verir. 1929 buhranı gibi.
- Enflasyon kötünün iyisidir.
- Ekonominin hareketlenmesi için birazcık enflasyon gerekir ki bu da %2-3 seviyesidir.

2.ENFLASYONUN BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE TÜRLERİ

● a)İlımlı Enflasyon:

- İlımlı enflasyon, fiyat artışlarının oldukça düşük ve önceden tahmin edilebilir şekilde olmasına denir. Genellikle tek haneli olan enflasyon oranıdır.
- Toplumda ülke parasına güven hala vardır. Para tasarruf amacıyla bankada veya elde tutulabilir. Ülke parası cinsinden borç verilebilir veya borç alınabilir.

- Hatta, ılımlı enflasyonun yatırımları teşvik ettiği de söylenmektedir.
- Çünkü yatırım yapacak olan girişimciler gelecekte fiyatların düşmeyeceğini, hatta az da olsa artacağını düşünürse yatırım yapmaya karar verir.

● **b)Dörttnala Enflasyon:**

- Yıllık enflasyon oranlarının iki-üç haneli olduğu durumdur.
- Enflasyon oranı %100'leri bulabilir.
Bireylerin veya firmaların kendi milli parasına güveni kalmaz.
- Sadece günlük alışverişlerde kullanmak üzere milli para cinsinden nakit tutarlar.

● **b)Dörtüncü Enflasyon:**

- Tasarruflarını yatırım fonları gibi likit varlıklara yatırırlar.
- Halkın bir kısmı da parasını dövize çevirerek tutar.
- Paraların bir kısmı dövize çevrilerek yurt dışındaki bankalara kaçırlır.
- Milli para cinsinden borç vermek istenmez.

- Ancak, borç almak borç alan için son derece karlı olur.
- Tasarruflar genellikle mala veya gayrimenkule yatırılır.
- Mal piyasası, mali piyasalar, para ve döviz piyasaları bozulur.
- Ülke ekonomisi varlığını sürdürmeye devam eder

● **c)Hiper-enflasyon:**

- Enflasyon oranının %1000'leri bulduğu bir olaydır. Fiyatlar her gün hatta her saat artmaktadır
- Tüm bireyler mallara hücum eder. Elindeki parayı biran önce değerini kaybetmeden harcamak ister. Bir malı aynı fiyattan bir defa daha alma ihtimali ortadan kalkar. Ülkenin **parası para olma özelliğini kaybeder.**

- Hiper enflasyon
- Almanya: (ekim 1923): %29.500
- Yunanistan: (1946) :%13.800
- Zimbabwe: (kasım 2008) : 79 milyar 600 milyon
- Türkiye de hiperenflasyon yaşanmamıştır

Ek kaynak

- Ek kaynak

Ek. ekodialog.com

- Hızına Göre Enflasyon Çeşitleri Nasıl Sınıflandırılır?
- Bir ülkedeki yıllık fiyat artış oranına göre enflasyon, ılımlı, aşırı, ve hiper olmak üzere üçe ayrılır.
- HIZINA GÖRE ENFLASYON ÇEŞİTLERİ

Enflasyon Türü	Enflasyon Oranı	Etkileri
İlîmlî Enflasyon	Yıllık %1-%10 Arası	- Paradan kaçış başlamamıştır. - Yapılan sözleşmeler enflasyona yada yabancı paraya endekslenmez.
Aşırı Enflasyon	Yıllık %10-% 200 Arası	- Para likit olarak tutulmak istenmez. - Para enflasyonun üzerinde faiz getirişî olan menkul kıymetlere ya da gayrimenkullere hatta dayanıklı tüketim mallarına yönelir. - Genellikle yapılan sözleşmeler bir fiyat endeksine ya da yabancı bir paraya endekslenmektedir.
Hiperenflasyon	Aylık %50	- Parayı tahrip ederek, yabancı paraların ya da yabancı paralı mevduat hesaplarının paranın yerini almasına neden olur. - Yapılan sözleşmeler bir fiyat endeksine ya da yabancı paraya endekslenmektedir.

- **İlımlı Enflasyon Nedir?**

- Bu enflasyon çeşidine, rahvan enflasyon, sürünen enflasyon veya sinsi enflasyon adları da verilmektedir. İlımlı enflasyon, fiyat artışlarının oldukça düşük oranlarda olması halinde söz konusudur.
- İlımlı enflasyon oranı yıllık olarak tek rakamlı, yani %10'un altında kalan bir enflasyon oranını ifade etmektedir. İlımlı enflasyonda görelı fiyatlar çizgilerinden çok fazla ayrılmazlar.
- Her ülkenin yapısına göre normal enflasyon sayılabilecek bir enflasyon oranını ifade eden ılımlı enflasyon, gelişmekte olan ülkeler için ise yıllık %4' ün altındaki fiyat artışlarını ifade eder.

- **Aşırı Enflasyon Nedir?**

- Bu enflasyon çeşidine dört nala enflasyon ya da yüksek enflasyon da denilmektedir. Aşırı enflasyonda, fiyat artışları iki rakamlı ve hatta üç rakamlıdır.
- Bir görüşe göre yıllık %10'la %1000 arasındaki enflasyona yüksek oranlı enflasyon denilmektedir. Bazı iktisatçılar %10'la %200 arasındaki enflasyonu yüksek oranlı enflasyon olarak nitelendirmektedir.

- **Hiperenflasyon Nedir?**

- Bu enflasyon türünde fiyat artışları o kadar büyük ve süratlidir ki; fiyat artışları gün aşırı ve hatta aynı gün içinde bile yaşanabilir.
- Literatürde genelde, fiyat artışları **aylık %50'ye** ulaştığı zaman hiperenflasyon söz konusudur. Bu ölçüdeki bir enflasyon dolaşımdaki parayı tahrip etmekte, yabancı paraların ya da yabancı parayla mevduat hesaplarının yerli paranın yerini almasına neden olmaktadır.

- Savaş öncesi enflasyonlar klasik dengesizlikler sonrası meydana gelmekle birlikte, **hiperenflasyonist konjktür kısa dönemlidir.**
- Günümüz enflasyonlarında ise uzun dönemli yüksek enflasyon süreci yaşanmaktadır.
- Bu sürecin hiperenflasyonla noktalandığı örnek sayısı azdır.

Ek kaynak:

- **Ek kaynak:**
- Lider-uzman kariyer –beyaz kalem-murat yayınları

Paasche Endeksi

- Fiyat endeksi değişken mal sepetlerinden oluşur.
- Deflatör hesaplanırken mal sepeti olarak o ülkede üretilen tüm nihai mal ve hizmetler dikkate alındığı için bir ülkede her yıl üretilen mal ve hizmetler değişebileceği için deflatörde paasche endeksi kullanılır.

Laspeyres endeksi

- Fiyat endeksi sabit mallar sepetinden oluşur. Tüketici fiyat endeksinde sepete alınan mallar her yıl değiştirilmez.

- Fiyat endeksi saptanmasında kullanılan 2 endeks olan paasche ve laspeyres endeksleri arasında temel fark; fiyat değişikliklerinin saptanacağı mal sepetinin zaman içinde değişip değişmemesidir.
- 1864 den beri kullanılan LASPEYRES fiyat endeksinde temel yıl (bir baz yıl) için saptanan mal sepeti esas alınmaktadır.
- Her yıl meydana gelen fiyat değişimleri bu sepet üzerinden izlenir.

ENFLASYON TÜRLERİ

yıllık enflasyon değeri itibariyle

- Sürünen enflasyon:
- %3-%8 gibi tek haneli enflasyondur.
- Dört nala enflasyon:
- %25-%80 gibi iki haneli enflasyondur.
- Hiper enflasyon:
- Aylık enflasyon haddinin 1 yıl boyunca %50 yi aştığı , yıllık enflasyonun da en az 13.000 düzeyinde olduğu enflasyondur. Diğerlerinden farkı milli para sisteminin çökmesidir.

ENFLASYON TÜRLERİ

beklenip beklenmemesine göre

- 1.Beklenen enflasyon:
- FGD de meydana gelen sürekli artışa fiili-gerçekleşen enflasyon denir.
- Genel fiyat düzeyinde meydana geleceği beklenen artışa ise , beklenen enflasyon denir.

ENFLASYON TÜRLERİ

beklenip beklenmemesine göre

- 2.Tam Olarak Beklenen enflasyon:
- Kişilerin cari dönemdeki genel fiyat düzeyini doğru olarak tahmin ettikleri ve **fiili ve beklene enflasyonun birbirine eşit olduğu** duruma ise tam olarak bek. Enf. Denir.

ENFLASYON TÜRLERİ

beklenip beklenmemesine göre

- 3.Beklenmeyen enflasyon:
- Kişilerin genel fiyat düzeyini doğru olarak tahmin edemedikleri ve **fiili ve beklenen enflasyonun farklı olduğu** duruma beklenmeyen (sürpriz) enflasyon denir.
-

ENFLASYON TÜRLERİ

enflasyona yol açan nedenlere göre

- 1. Talep çekişli enflasyon (talep enflasyonu)
- Bir ekonomide mal ve hizmet talebinin arz tarafından karşılanamaması durumunda ortaya çıkan enflasyondur.
 - **Talep enflasyonunu nedenleri:**
 - Kamu harcamalarındaki artış
 - Para arzındaki artış
 - Özel tüketim harcamalarındaki artış
 - Dış ödemeler bilançosu fazlalığından kaynaklanan gelir artışları
 - Kapasite yetersizliği, stok yetersizliği, dar boğazlar

ENFLASYON TÜRLERİ

enflasyona yol açan nedenlere göre

- 2. maliyet itişli enflasyon (maliyet enflasyonu):
- Girdi fiyatlarındaki artış sonucu üretim maliyetlerinin artması şeklinde ortaya çıkan enflasyondur.

3.Enflasyon Oranının ölçülmesi

- Enflasyon oranı fiyat endekslerine göre hesaplanır.
Bu endeksler:
- TÜFE olarak bilinen tüketici fiyatları endeksi,
- Yİ-ÜFE olarak bilinen üretici fiyatları endeksi ve
- GSYİH deflatörü olarak ifade edilir.
- Tüketicileri asıl ilgilendiren TÜFE'dir ve ona göre hesaplanan enflasyon dikkate alınmaktadır.
- Türkiye'de fiyat indeksleri Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından hesaplanır.

A)Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE)

- Tüketicilerin satın aldıkları mal ve hizmetlerin fiyatlarındaki değişimleri ölçer.
- Tüketicie ulaşan mal ve hizmetlerle, temel gereksinimlerdeki değişimleri gösterir.(aöf)

• **TÜFE için veriler;**

- hane halkı bütçe anketi,
- kurumsal nüfus anketi ve
- yabancı uyrukluların Türkiye’de yapmış oldukları harcamalar için turizm anketi ile sağlanır.
- Anketler fax veya e-posta yolu ile gönderilmektedir.

Kurumsal nüfus bireysel tüketim harcaması anketi

- Yurtlar,
- yaşlı bakımevleri,
- cezaevleri ve
- kışlalarda yaşayan kişilerle
- anket yapılıyor ve bu kişilerden bireysel harcama verileri elde ediliyor.

Bkz.

- Makro videolar no.8 ve no.9

- **Kurumsal olmayan sivil nüfus** "okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da ordu evlerinde ikamet edenlerle yabancı uyruklular" dışındaki nüfustur. Bu nüfusun 15 yaşın üzerindeki bölümü ise çalışma imkanı nüfus olarak adlandırılır.
- Kurumsal olmayan sivil nüfustan çalışanlar (istihdam edilenler) ile işsizler toplamı, ülkenin toplam işgücünü oluşturur.

Kaynak: tüik

- Kurumsal olmayan nüfus:
- Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastahane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.
- http://www.tuik.gov.tr/MicroVeri/Hia_2011/turkce/metaveri/tanim/index.html

A)Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE)

- Hesaplama hane halklarının, yabancı ziyaretçilerin ve kurumsal nüfusun yaptığı harcamalar, yani yurtiçinde yapılan tüm nihai parasal tüketim harcamaları dikkate alınmıştır.
- Endeks için nüfus kapsamı, gelir gruplarına veya coğrafi bölgelere göre herhangi bir ayırım yapılmadan, Türkiye içinde yaşayan toplam nüfus olarak belirlenmektedir.

- Ağırlıkların tespitinde ve endeks hesaplamasında harcamalar **12 ana grup** (ekte), Endekste **409 madde** kapsama alınmaktadır.
- 2022 yılında TÜFE de 81 ilin tamamı ve 225 ilçe kapsamında, 27261 işyeri ve 4274 konuttan (kira) 409 madde, 904 madde çeşidi için her ay yaklaşık 560392 fiyat derlenecektir.

- Mevsimsel ürünlerin TÜFE hesaplamalarında kullanımı belirli bir mevsimsel çetele üzerinden takip edilmektedir. Çetelede mevsimsel ürünlerin fiyatlarının hangi aylar için derleneceği önceden belirlenmektedir. Mevsimsel ürün olarak ele alınan maddeler, gıda ve giyim grupları altında yer alan, iklim ve mevsimsel koşullara göre satış dönemleri değişkenlik gösterebilen ürünlerdir.

- TÜFE’de çetelenin oluşturulmasında aylara göre geçmiş fiyat serileri ve meyve-sebze üretim değerleri gibi kaynaklar kullanılmaktadır.
- Mevsimsel ürünler için sezon dışı dönemde Eurostat klavuzunda belirtilen standart ve yöntemler doğrultusunda ilgili ürünlerin fiyat tahmini yapılarak endekse dahil edilmektedir.

- TÜFE kapsamında alandan fiyat derleme sıklığı piyasadaki fiyat gelişimini yansıtacak şekilde yapılmaktadır.
- Fiyat hareketliliği yüksek olan ürünlerde daha sık fiyat derlenmektedir.
- TÜFE’de fiyatların derlenme sıklığı, ayda 2 kez, 4 kez ve günlük olmak üzere farklılık göstermektedir.
- Ay içinde meydana gelebilecek fiyat farklılaşmasının yakalanabilmesi amacıyla, taze sebze ve meyve, tüp gaz, LPG, futbol maçına giriş ücreti ile seçilmiş gıda ürünleri haftada 1 kez olmak üzere, ayda 4 defa derlenmektedir

- Sigaralar, benzin-mazot, altın fiyatları günlük, bunların dışında kalan diğer tüm madde çeşitlerinin fiyatları ayda iki kez derlenmektedir.
- Alandan fiyatı ayda dört kez derlenen gıda ürünleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Alandan fiyatı ayda dört kez derlenen gıda ürünleri

Sıra	Madde adı
------	-----------

- 1 Dana Eti
- 2 Kuzu Eti
- 3 Tavuk Eti
- 4 Süt
- 5 Yoğurt
- 6 Beyaz Peynir
- 7 Yumurta
- 8 Margarin
- 9 Ayçiçek Yağı
- 10 Zeytin
- 11 Toz Şeker
- 12 Çay
- 13 Taze meyveler
- 14 Taze sebzeler

Tablo 3. 2017 TÜFE Sepetine Eklenen ve Sepetten Çıkarılan Maddeler

• 2017 Yılında Endeksten Çıkarılan Maddeler

- Cam (Düz Cam)
- Bebek Çorap (Pamuklu)
- Pamuk (Paket)
- Çikolata (Madlen)
- Uydu Alıcısı
- Taze Bamya

2017 Yılında Endekse Eklenen Maddeler

Stor Perde
Derin Dondurucu
Test Kitabı

Tablo 3. 2022 TÜFE Sepetine Eklenen ve Sepetten Çıkarılan Maddeler

• 2022 Yılında Endeksten Çıkarılan Maddeler

2022 Yılında Endekse Eklenen Maddeler

• Mısır özü yağı

2022 yılı için mal ve hizmet sepetine eklenen yeni bir madde olmadı.

- Kuru barbunya
- kayısı
- Kiraz
- Yeşil soğan
- Kanepe üçlü

2023 yılı

- TÜİK'ten yapılan açıklamaya göre, 2023 yılında TÜFE **mal ve hizmet sepetine**
- **yeni giren tek madde** 'Kadın Tayt (Penye)' iken
- **sepetten çıkan maddeler;**
- Kakaolu Toz İçecek, Pamuklu Kumaş, Çocuk Gömlek, Plastik Mutfak Eşyaları, Hastane Yatak Ücreti ve Diğer Kültürel Faaliyetler oldu.
- <https://haberglobal.com.tr/ekonomi/tuik-2023-yili-enflasyon-sepetinde-guncelleme-yapti-229521>

ve madde çeşitliliğinin güncellenir.

Tablo 2.3 Tüketici fiyat endeksi 2023 yılı çıkan madde listesi

Sıra No	Madde adı
1	Kakaolu Toz İçecek
2	Pamuklu Kumaş
3	Çocuk Gömlek
4	Plastik Mutfak Eşyaları
5	Hastane Yatak Ücreti
6	Diğer Kültürel Faaliyetler

- Ayrıca, Sigara, Otomobil (Dizel), Otomobil (Benzinli), Uçak Bileti Ücreti, Cep Telefonu Görüşme Ücreti, Otoban Geçiş Ücreti, Magazin ve Dergi, Elektrikli Süpürge, Kablolu-Özel Televizyon Yayın Hizmetleri, Telefon Yedek Parçaları, Diğer Sağlık Ürünleri, Cilt ve Vücut Ürünleri ve Balık maddeleri altında kapsanan madde çeşitleri ve madde çeşit ağırlıkları **güncellendi**.

Tablo 2.1 Tüketici fiyat endeksi ana grup ağırlıkları

Ana harcama grupları		2023 yılı ağırlıkları
1	Gıda ve alkolsüz içecekler	25,4334
2	Alkollü içecekler ve tütün	3,5718
3	Giyim ve ayakkabı	6,4116
4	Konut	16,6155
5	Ev eşyası	8,6699
6	Sağlık	3,5324
7	Ulaştırma	15,0821
8	Haberleşme	3,3004
9	Eğlence ve kültür	3,2542
10	Eğitim	1,672
11	Lokanta ve oteller	7,8201
12	Çeşitli mal ve hizmetler	4,6366

Tablo 1. Ana Harcama Grubu Ağırlıkları, 2021-2022

Ana Harcama Grupları	2021	2022
1. Gıda ve alkolsüz içecekler	25,94	25,32
2. Alkollü içecekler ve tütün	4,88	4,31
3. Giyim ve ayakkabı	5,87	6,42
4. Konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar	15,36	14,12
5. Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri	8,64	8,86
6. Sağlık	3,25	3,24
7. Ulaştırma	15,49	16,80
8. Haberleşme	4,64	3,78
9. Eğlence ve kültür	3,01	3,06
10. Eğitim	2,28	2,03
11. Lokanta ve oteller	5,91	7,11
12. Çeşitli mal ve hizmetler	4,73	4,96

TÜFE sepetinde yer alan ortalama fiyatlar ve ağırlıkları

- <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=enflasyon-ve-fiyat-106&dil=1>
- <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=enflasyon-ve-fiyat-106&dil=1>

- Taze sebze ve meyveler, petrol ürünlerin fiyatı haftada bir kez ve
- diğer ürünlerin fiyatı
 - ayda iki kez;
- kiraların bedeli
 - ayda bir kez
 - derlenmektedir.
- Her yıl Aralık ayı itibari ile, yeni maddeler endekse dahil edilmekte ve yeni ağırlıklar endeks hesabında kullanılmaktadır.

Üretici Fiyat Endeksi Nedir?

- **Endeks**, belirli bir istatistik olaya ait değerlerin **zaman içinde veya mekanlar arasında meydana gelen oransal değişmelerinin ölçüsüdür**.
- **Birimlerden arındırılmış bir göstergedir**.
- **Fiyat endeksleri de ürün fiyatlarında zaman içinde meydana gelen ortalama değişimi ölçmek için hesaplanır**.
- Referans alındığı dönemin ortalaması 100 etmektedir
- (Örn. 2003=100).
- http://www.tuik.gov.tr/duyurular/duyuru_1648.pdf

- Üretici Fiyat Endeksi, ülke ekonomisinde üretimi yapılan mal ve hizmetlerin üretici fiyatlarını zaman içinde karşılaştırarak fiyat değişikliklerini ölçen bir endekstir.
- Üretici fiyatlarına Katma Değer Vergisi (KDV), Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)
- gibi vergiler dâhil edilmemektedir.
- Amaç üreticinin fiyatlarındaki girdi, işgücü ve piyasaya bağlı değişimleri tespit etmektir.
- http://www.tuik.gov.tr/duyurular/duyuru_1648.pdf

- Geçmişte Toptan Eşya Fiyat Endeksi (TEFE) ve ÜFE olarak kullanılan endekslerin yerine 2014 yılından itibaren kullanılacak bu yeni endeks;
- Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) olarak
- adlandırılmaktadır.
- Bu nedenle sözleşme metinlerinde geçen TEFE ve ÜFE ile ilgili atıflar Yİ-ÜFE'ye yapılmış sayılır
- http://www.tuik.gov.tr/duyurular/duyuru_1648.pdf

- **NACE Kodu Nedir ?**

- . General Standard of Economic Activities in the European Community (NACE):
- Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin Genel Sınıflandırılması (NACE)

- Nace kodu;
- İşyerlerinin faaliyet alanlarına göre tehlike sınıflarının belirlendiği kodlama sistemi ve listesidir. Firmanın SGK sicil numarasının 2,3,4,5,6 ve 7. rakamları o firmanın nace kodunu oluşturur.
- Örneğin; sgk sicil numarası 350120111xxxx xx olan bir firmanın nace kodu 501201 dir.
- NACE kodu listesinden bu numara bulunarak firmanın tehlike sınıfı öğrenilir.

B)Y.İ.Üretici Fiyatları Endeksi (Yİ-ÜFE)

- Toptan fiyatlardaki değişimleri ölçer.
- Tarım, madencilik, imalat sanayi ve enerji sektöründeki belli sayıdaki ürünün fiyatlarındaki değişimleri inceler.(aöf)
- Belirli bir dönemde ülke ekonomisinde üretimi yapılan ve yurtiçinde satışa konu olan ürünlerin üretici fiyatlarını zaman içinde karşılaştırarak fiyat değişikliklerini ölçen fiyat endeksidir.
- Yani, üretimden ihracat değerleri çıkarılmaktadır.

- **Yİ-ÜFE kapsamına alınan sektörler;**

- **Tarım ve Ormancılık,**
- **Balıkçılık,**
- **Madencilik ve Taşocakçılığı,**
- **İmalat Sanayi,**
- **Elektrik,**
- **Gaz,**
- **Su sektörleri**

- Üretici fiyatı, yurtiçinde üretimi yapılan ürünlerin, KDV ve benzeri vergiler hariç, peşin satış fiyatıdır.
- Yani üreticilerin yetiştirdiği ve piyasaya arz ettiği ürünlerin ilk el satış fiyatları izlenmektedir.
- Tarım sektörüne ilişkin bu fiyatlar, “Üreticinin Eline Geçen Fiyatlar” olarak adlandırılmaktadır.
- Sanayi sektörüne ilişkin ürünlerin fiyatları da doğrudan sanayi sektöründeki üretici firmalardan alınmaktadır.

- **C)Enflasyon Oranının Ölçülmesi**

- Enflasyon oranı, o yıla ait fiyat endeksi ile bir önceki yılın fiyat endeksi arasındaki farkın bir önceki yılın fiyat endeksine bölünmesi ve sonucun 100 ile çarpılmasıyla bulunur.

Formülü:

$$\text{Enflasyon Oranı (t yılı)} = \frac{\text{Fiyat Endeksi (t yılı)} - \text{Fiyat Endeksi (t-1 yılı)}}{\text{Fiyat Endeksi (t-1 yılı)}} \times 100$$

- **Türkiye’de Ocak Ayı itibarıyla Yıllık TÜFE ve Yİ-ÜFE Endeksleri (2003=100)**

● YILLAR	TÜFE	ÜFE
● 2005	114.49	118.64
● 2006	123.57	124.70
● 2007	135.84	136.39

$$\text{Enflasyon Oranı (2007)} = \frac{\text{TÜFE (2007)} - \text{TÜFE (2006)}}{\text{TÜFE (2006)}} \times 100$$

$$\text{Enflasyon Oranı (2007)} = \frac{135.84 - 123.57}{123.57} \times 100$$

$$\text{Enflasyon Oranı (2007)} = \% 9.93$$

4.Enflasyonun Türleri

- **Enflasyon :**
- 1.talep enflasyonu
- 2.maliyet enflasyonu ve
- 3. yapısal enflasyon (ek kaynak)
- olmak üzere üç grup altında toplanabilir.

1)Talep Enflasyonu

- **Talep enflasyonu**, belirli bir dönemde, toplam talebin artarak toplam arzın üzerine çıkması ($T_T > T_A$) ve toplam arzın toplam talebi karşılayamaması sonucu fiyat artışlarının ortaya çıkmasına denir.
- Arz sabitken sadece talebin artması veya arz karşısında talebin daha fazla artması sonucu, ekonomide arz talep dengesinin yeniden sağlanabilmesi için fiyatlar yükselir.

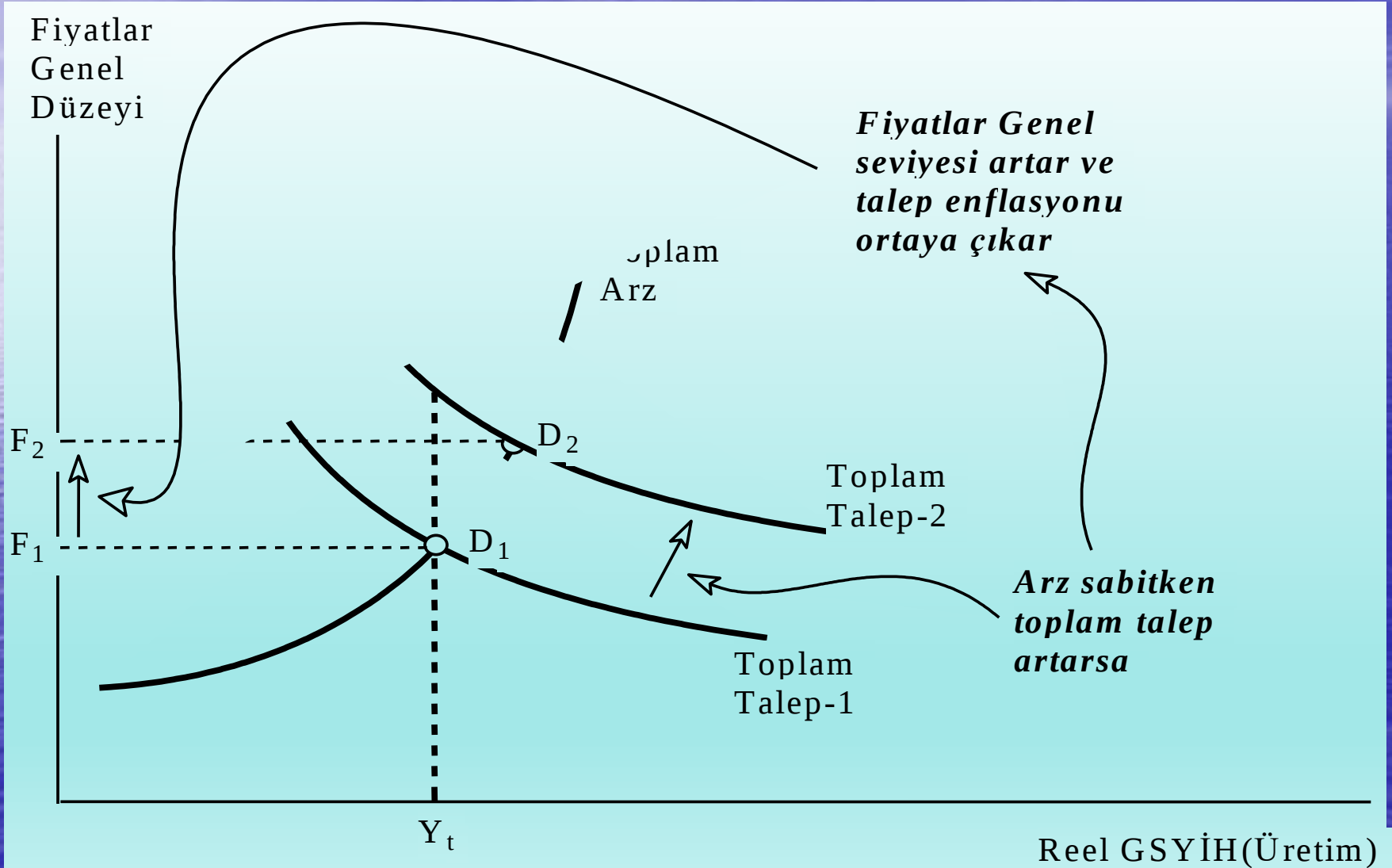
TOPLAM TALEBİ ARTIRAN ETKENLER :

- **Merkez bankasının para arzını artırması:**
- Merkez bankası para arzını artırarak faizleri düşürebilir. Böylece yatırım harcamaları ve tüketim harcamaları artar. Tasarruflar azalır. Sonuç olarak toplam talep düzeyi artar.

- **Kamu bütçesinin açık vermesi:**
- Hükümetler yeterli gelir toplayamadan harcamaları artırırsa piyasaya daha fazla gelir bırakır ve bu da toplam talebi artırır. Vergilerin yeterli oranda konulmaması, konulmuş vergilerin toplanamaması, kayıt dışı ekonominin artması devletin gelirlerini azaltır.

- **İhracatta artışların olması:**
- Bir ülkenin mallarına dış talep artabilir. Ödemeler bilançosu fazlalıkları ortaya çıkabilir. O zaman üretilen mallar dış ülkelere çıkacağından, yurt içindeki talebe yetecek mal kalmayacaktır.
- **Talep** yurtiçi **arza** nispeten **fazla** olacaktır.
- İç dengenin sağlanabilmesi için fiyat artışları olur.

Talep enflasyonu

Talep enflasyonu video

- BKZ. MAKRO VİDEOLAR NO. 4

2) Maliyet Enflasyonu

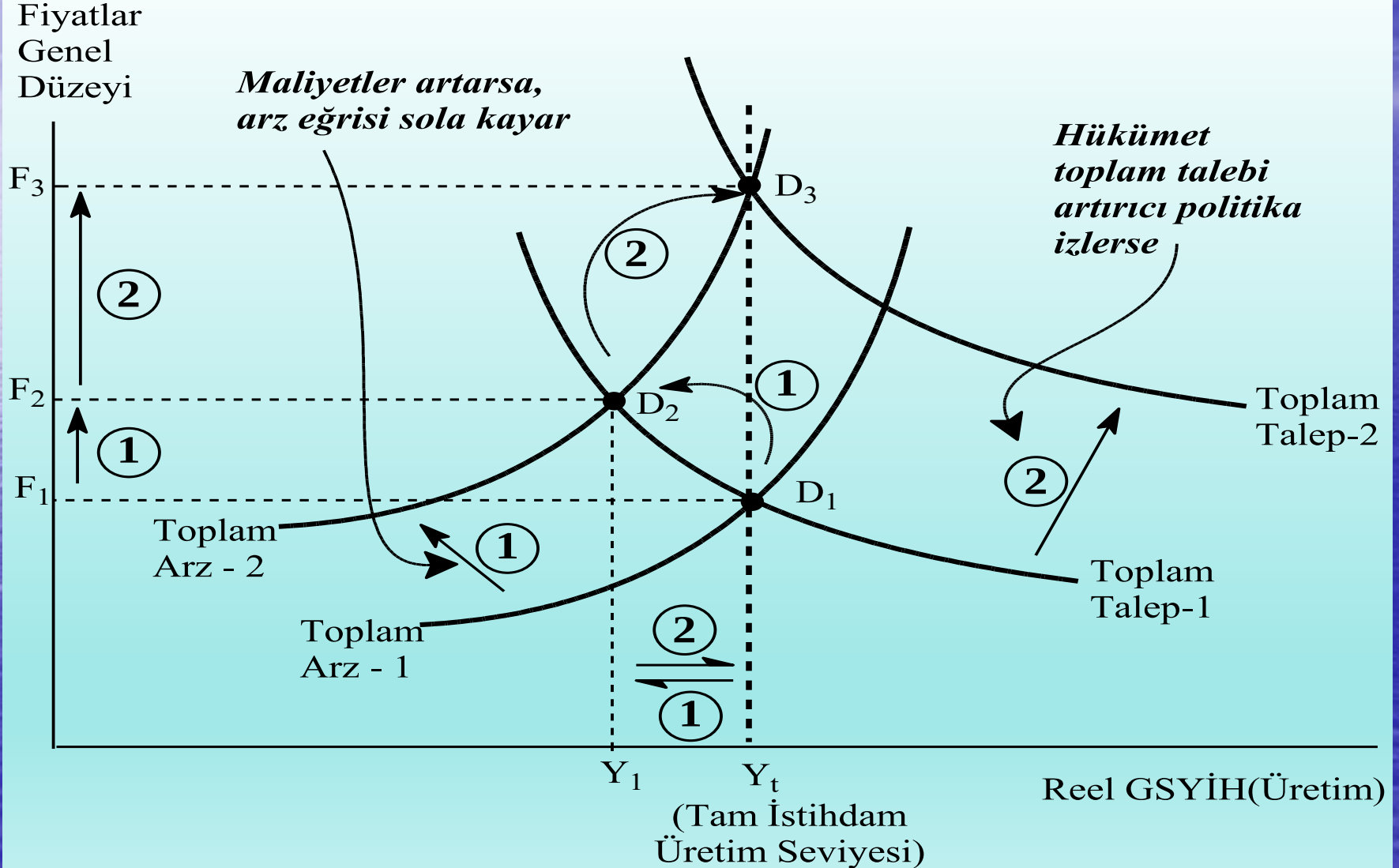
- Maliyet enflasyonu, faktör piyasasında dengenin bozulması sonucu **maliyetlerin** ve dolayısıyla da mal ve hizmetlerin satış fiyatlarının yükselmesiyle ortaya çıkan enflasyona denir.

Maliyet enflasyonunun nedenleri

- **Ücret artışları:** Ücretler, firmalarda önemli bir maliyet unsurudurlar. Ücretlerin artması maliyetleri yükselteceğinden, mal ve hizmetlerin satış fiyatlarına zam yapılır.
- **Döviz kurlarının yükselmesi:** Bir ülkede döviz kurlarında artışlar olursa, ithal girdi kullanan sektörlerin maliyetleri yükselecektir. Örneğin, 1 dolar 1.2 lira iken 100 dolarlık girdi kullanılırsa, bunun yurtiçindeki firmaya maliyeti 120 lira olur. Eğer dolar kuru 1.5'e yükselirse, aynı girdinin maliyeti 150 liraya çıkacaktır.

- **Girdilere gümrük vergisi konulması:**
- Girdilerin ithalatı üzerine konulacak her türlü gümrük vergisi maliyetleri artırır. İthalatçı ülke ithalatına vergi koyabileceği gibi, ihracatçı ülke de ihracatına vergi koyabilir.
- **Aksak rekabet piyasaları:**
- Bir ekonomide rekabet bozulmuşsa, tekeller ortaya çıkarsa veya kartel gibi gizli ya da açık işbirlikleri yapılarak yine tekelci eğilimler başlarsa, fiyatlar yüksek tutulabilir. Tekel durumundaki işletmeler kalitesiz malları yüksek fiyatlardan satarlar.

Maliyet enflasyonu

3. Yapısal enflasyon

- Ekonominin yapısından kaynaklanan enflasyondur.
- Enerji, hammadde ve nitelikli işgücü eksikliğinden kaynaklanır.

- Yapısal enflasyona örnek:
- Ekonomide el dokuması halı yapılıyor.
- Makine halıları ortaya çıkıyor. İnsanlar el dokuması halıdan uzaklaşıp makine halıları tüketmeye başlıyor.
- Nitelikli işgücünü alıp diğer alanlara yönlendiriyoruz. Bu sefer el dokuma halılarının fiyatları giderek artacaktır. Nedeni teknolojidir.
- Teknolojinin olduğu her yerde yapısal enflasyonla karşılaşılır.

Yapısal enflasyon nedir? (Ekonomi)

- (Structural inflation) Ekonomik yapının esneksizliğinden kaynaklanan enflasyon. Özellikle az gelişmiş ülkelerde önemli bir enflasyon nedeni olarak gösterilir. Ekonomik yapının katılığı sonucu, belli sektörlerdeki üretim, bu sektörlerde ortaya çıkan talep değişimlerine kısa zamanda uyum gösterememektedir. Uyum sürecinin yavaş işlemesinin nedenleri arasında kaynak mobilitesinin düşük olması, sermaye, döviz, vasıflı iş gücü yetersizliği gibi faktörler gösterilebilir.

Yapısal enflasyon nedir? (Ekonomi)

- Dolayısıyla, ekonomide genel bir talep fazlası bulunmamakla birlikte, belirli bir sektörün ürünlerine karşı ortaya çıkan talep artışları üretim artışına değil, bu sektörlerde fiyat ve ücret artışlarına yol açmaktadır. Oysa bu etkiler tek yönlü olarak ortaya çıkar. Yani talebin arttığı endüstrilerde ücretler ve fiyatlar yükselirken, talebin düştüğü endüstrilerde ücret ve fiyat düşüşleri olmaz. Böylece kısmi talep genişlemesi ve ekonomik yapının katılığı sonucu ortaya çıkan fiyat ve ücret artışları, para arzının sürekli artırıldığı ülkelerde giderek tüm ekonomiye yayılır ve genel bir enflasyona dönüşür (Bkz. Talep Enflasyonu, Maliyet Enflasyonu).

-

Kaynak: <http://www.nedir.com/yap%C4%B1sal-enflasyon#ixzz4g5teLGOg>

Enflasyonun Etkileri

- **1. Gelir Dağılımına Etkileri**
- Toplumun geliri enflasyon oranında artarsa, ekonomi enflasyondan etkilenmez.
- Enflasyon dönemlerinde, parasal gelir sabit kalıyorsa mal ve hizmetlerin fiyatları sürekli arttığı için,
- parasal gelirin satın alabileceği mal ve hizmet miktarı da azalacaktır.

Enflasyonun Etkileri

- **1. Gelir Dağılımına Etkileri**
- Eğer parasal gelir enflasyon oranında artırılabilirse, satın alma gücü değişmeyecektir
- Kamuya çalışan memurlar, emekliler ve ücretlilerin gelirleri enflasyon oranında hemen artırılamaz.

- Bazı kesimler ise sendikaların gücü ile ücretlerini artırmayı başarabilir.
- Firmalar enflasyon oranında veya daha fazla oranda sattıkları mal ve hizmetlerin fiyatlarına zam yapabilir.
- Böylece enflasyonun zararlarından korunabilirler.
- **Böylece gelir sabit gelirlilerden, parasal gelirini artırabilenlere doğru yeniden dağıtılır**
- **Gelir adaletsizlikleri ortaya çıkar**
- **Enflasyonun en büyük etkisi zengini daha zengin, fakiri daha fakir yapmasıdır.**

2.Enflasyonun ödemeler dengesi ve kaynak dağılımına etkisi

- Enflasyon dönemlerinde iç fiyatlar yükselirken ithal mallar ucuzlar.
- Yani bir malı **yurtiçinden almaktansa ithal etmek daha ucuza gelir.**
- Böylece ithalat artar, ihracat düşer ve **dış ticaret dengesi açık verir.**
- Dış ticaret dengesi, X ve M in birbirine eşit olmasıdır.
- Kaynak. E.bocutoğlu

2.Enflasyonun ödemeler dengesi ve kaynak dağılımına etkisi (devam)

- Bu durumda ya M ı kısmak veya milli paranın dış değerini düşürmek gerekir (devalüasyon).
- İthalat kısıtlaması ithal hammaddelerin teminini zorlaştırırken, X ı ucuzlatır;
- üretiminde ithal girdi kullanan yerli endüstriler zor duruma düşer.
- Toplam arz düşer , FGD artar.

2.Enflasyonun ödemeler dengesi ve kaynak dağılımına etkisi (devam)

- İthal edilmeyen mallar yurt içinde üretilmeye başlayınca , fiyat ,kalite ve servis açısından dış dünya ile rekabet edemeyen kalitesiz mallar çoğalır.
- **Ülke kaynakları (üretim faktörleri) rekabetçi üretim alanlarından kaçır, rekabetten uzak üretim alanlarına yönelir ve kaynak dağılımı bozulur.**

- **Döviz kurlarının düşük kalması,**
- ithal mallarının yurt içinde satış fiyatını azaltacağı için ithalat karlı hale gelir.
- Bu nedenle ithal malına talep artar ve ithalat artar.
- **İthalatın artması dış açıkları artırır.**

- **Döviz kurlarının azalması ;**
- ihracatçıların rekabet gücünü azaltır ve ihracat miktarını azaltır.
- Kurların azalmasıyla döviz olarak satış fiyatları yükseleceği için **ihraç mallarımıza yabancıların talebi azalacaktır. (enflasyon var)**
- **İhracattaki azalma da ayrıca dış açıkları artıracaktır.**

 zet

- İthal ikamesi politikası izlenerek yurtdışından gelen mallar yurtiçinde üretilmeye başlanır. Ancak rekabet edecek ürünler olmadığı ve ucuz, kalitesiz ürünler olacağından dolayı kaynaklar verimsiz alanlara kayacak.
- Kalitesiz  r nler yurtdışında rekabet edemeyeceğı için ihracat azalacak. İhracat azalınca da  demeler dengesi açık verecek. İhracatın ithalatı karşılama oranı azalacak.....

3.Devletin Vergi Gelirlerine Etkisi

- Enflasyon olduğu dönemlerde, dönem sonu veya taksitler halinde alınan **vergilerin reel değeri düşer**.
- **Böylece kamu bütçesi açık verir**. Bu açıklar para basma yoluyla kapatılırsa enflasyon daha da artar.
- Bütçe açıklarını kapatmak için sürekli karşılıksız para basılması devlet için bir vergidir. Buna **enflasyon vergisi** denilir. Bu vergi, sabit gelirliilerin sırtından çıkar.

- Karşılıksız basılan paranın devlete maliyeti kağıt, mürekkep ve işçilik maliyetlerinden ibarettir.
- Karşılığında ise daha fazla satın alma gücü elde eder.
- Piyasada fazla paranın olması ise enflasyona neden olacak ve sabit gelirlilerin satın alma gücünü düşürecektir.
- Satın alma gücündeki düşüş, bir çeşit vergi ödemek sayılabilir.

4.Tasarruflara ve Yatırımlara Etkisi

- Enflasyon dönemlerinde **parasal tasarruflar azalır**. Bankaya para yatırılması arzu edilmez. Eğer faiz oranları enflasyonun altında ise, tasarruf edilen paralar bankadan çekildiğinde satın alma gücünü yitirmiş olacaktır.
- Ellerin nakit parası olanlar, paralarını değerini kaybetmeden mal ve hizmet alımına harcamak isterler.

- Bankalarda nakit parası olanlar veya hesabına maaş ya da ücreti yatırılanlar sürekli para çekip biran önce harcamak için bankalara veya bankamatiklere gidip gelirler. Sürekli yatırım fonu almak ve ihtiyaç olduğunda da satmak için bankalara gidip gelirler. Ayakkabılarını eskitirler. Buna enflasyonun **ayakkabı maliyeti** denir. Günümüzde bankacılık internet üzerinden yapıldığı için ayakkabı maliyetleri azalmıştır. Ancak bu defa da enflasyonun **internet maliyeti** ortaya çıkmıştır.
- Yapılmakta olan tasarruflar ise altın ve döviz gibi değerini koruyan varlıklara yatırılır. Altın ve döviz de çoğunlukla yastık altında saklanır.

b-Enflasyon ve Tasarruf Oranı Etkisi (ek)

- Enflasyon fiyat mekanizmasını bozduğundan, ekonomide akılcı çözüme varan değerleri alt üst eder. Tasarruf, karın çok olduğu yerlerden vurgunculuğun (spekülasyon) bol olduğu alanlara kayar.
- **Sanayi yatırımları değil** arsa ve taşınmaz mallar prim kazanır.
- Faiz oranları paranın değer kaybını karşılamadığından tasarruf azalır.
- Tasarrufun azalışı fiziksel yatırımın azalışı demektir. Tüketimin artması demektir. Bu ise talebi kamçılayacağından tekrar fiyatların yükselmesine yol açar.

● **5.Borçlulara ve Alacaklılara Etkisi**

- Borç para verenler paralarını geri aldıklarında, satın alma gücü azalmış olacaktır. Borç verebilmek için enflasyon oranından daha fazla bir faiz veya benzeri bir gelir elde etmeleri gerekir.
- Borç alanlar ise borçlarını ödemeye kalktıklarında, daha düşük bir reel maliyete katlanırlar
- Beklenmeyen bir enflasyon, borç para verenlerin aleyhine, borç alanların lehine olacaktır. Bu yüzden borç verenler, genellikle döviz veya altın gibi değerini kaybetmeyen varlıklar veya mallar cinsinden borç vermeyi tercih ederler.

Nominal döviz kuru:

- Bir ulusal paranın bir biriminin başka bir ulusal para cinsinden değeridir.
- Başka ifadeyle, bir ülkenin parasının başka bir ülkenin parasına dönüşüm oranıdır.

Reel döviz kuru:

- İki ülke arasındaki benzer mal ve hizmetlerin dönüşüm oranıdır.
- Başka ifadeyle;
- belirli bir grup mal ve hizmetin iki ülke arasındaki değişim oranıdır.

- *****Satin alma gücü paritesi(SGP):*****
- Belirli bir mal ve hizmet tutarlarının birbirine oranıdır. SGP ülkeler arasındaki fiyat düzeyi farklılaşmasını ortadan kaldıran bir çeşit düzeltilmiş döviz kurudur.
- *****

- *****İnsani gelişme endeksi(İGE):*****
- Gelir ,eğitim ve sağlıklı yaşam süresini hesaba katarak ülkeleri insani gelişme düzeyine göre sıralayan bir endekstir. Refah değerlendirmesi

Türkiye, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP)

İNSANİ GELİŞME ENDEKSİNDE TÜRKİYE
188 ÜLKE ARASINDA **72**'NCİ SIRADA

- Türkiye, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) hazırladığı 'İnsani Gelişme Endeksi'nde 2015 yılında 188 ülke arasında 71'nci sırada yer aldı. Eğitimde, işgücünde, gelirde eşitsizlik Türkiye'nin endeksteki ilerlemesinin önünü tıkarken görece uzun yaşam beklentimiz gerilememizin önüne geçti.
- BİRLEŞMİŞ Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tam 25 yıldır 'İnsani Gelişme Endeksi' yayımlıyor. Bu tüm dünyada ekonomilerin zenginliğine değil insanların yaşamlarının zenginliğine odaklanan bir bakış açısıydı ve hem ülkede hem de ülkelerarası eşitsizliği raporlara dikkat çekerek değiştirmeyi hedefliyordu.

- Türkiye'nin İGE Değeri ve Sıralamalarındaki Yeri
- Türkiye'nin 2017 yılındaki İGE değeri 0,791 oldu. Bu değerle Türkiye, yüksek insani gelişme kategorisinde yer aldı ve
- **189 ülke ve toprak arasında 64. oldu**

2022 yılı 48. sıra

32	▼ (6)	 Çek Cumhuriyeti	0.889	▲ 0.20%
33	▼ (2)	 Yunanistan	0.887	▲ 0.19%
34	▼ (1)	 Polonya	0.876	▲ 0.37%
35	▲ (3)	 Bahreyn	0.875	▲ 0.73%
	▲ (1)	 Litvanya		▲ 0.35%
	▲ (2)	 Suudi Arabistan		▲ 0.64%
38	▲ (2)	 Portekiz	0.866	▲ 0.40%
39	▲ (1)	 Letonya	0.863	▲ 0.42%
40	▼ (6)	 Andorra	0.858	▲ 0.11%
	▲ (5)	 Hırvatistan		▲ 0.40%
42	▲ (1)	 Şili	0.855	▲ 0.46%
	▲ (1)	 Katar		▲ 0.23%
44	NA ^[a]	 San Marino	0.853	NA
45	▼ (5)	 Slovakya	0.848	▲ 0.09%
46	▲ (1)	 Macaristan	0.846	▲ 0.20%
47	▼ (4)	 Arjantin	0.842	▲ 0.09%
48	▲ (6)	 Türkiye	0.838	▲ 1.03%
49	▲ (3)	 Karadağ	0.832	▲ 0.27%
50	▼ (1)	 Kuveyt	0.831	▲ 0.20%
51	▼ (3)	 Brunei	0.829	▲ 0.01%
52	▼ (2)	 Rusya	0.822	▲ 0.29%
53	▼ (4)	 Romanya	0.821	▲ 0.16%

- UNDP bir çok alt kategori olmasına rağmen üç temel alandaki gelişmişlik seviyesine göre endeksi hazırlıyor.
- Bunlar,
 - 1. uzun ve sağlıklı bir yaşam,
 - 2. bilgiye erişim ve
 - 3. insana yakışır bir yaşam standardı olarak sıralanıyor.
- Türkiye'nin en iyi olduğu alan uzun yaşam olurken en zayıf olan bölümü bilgiye erişim ve ömür boyu eğitim olarak öne çıkıyor.

YIL	ÜLKE KODU	ÜLKE ADI	İnsani Gelişme Endeksi	Sağlık endeksi	Doğumda yaşam beklentisi (yıl)	Eğitim endeksi	Beklene n okullaş ma yılı	Ortalama okullaşma yılı (yetişkinle rin)	Gelir endeksi	Gücü Paritesi cinsinden kişi başına Gayri Safi Gelir (GNI) (Sabit 2005 uluslararası \$)
2012	NO	Norveç	0,955	0,966	81,3	0,99	17,5	12,6	0,913	48688
2012	AU	Avustralya	0,938	0,978	82	0,981	19,6	12	0,862	34340
2012	US	ABD	0,937	0,926	78,7	0,994	16,8	13,3	0,897	43480
2012	NL	Hollanda	0,921	0,96	80,8	0,934	16,9	11,6	0,874	37282
2012	DE	Almanya	0,92	0,955	80,6	0,944	16,4	12,2	0,867	35431
2012	ME	Karadağ	0,791	0,864	74,8	0,838	15	10,5	0,687	10471
2012	MX	Meksika	0,775	0,901	77,1	0,721	13,7	8,5	0,718	12947
2012	SRB	Sırbistan	0,769	0,862	74,7	0,787	13,6	10,2	0,673	9533
2012	MK	Makedonya	0,74	0,868	75	0,697	13,4	8,2	0,67	9377
2012	TR	Türkiye	0,722	0,855	74,2	0,608	12,9	6,5	0,726	13710
Not1:	Kaynak: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı									

● **6.Milli Para Kullanımına Etkisi**

- Enflasyonun yüksek olduğu ülkelerde, milli para sürekli satın alma gücünü kaybeder. Bu yüzden kimse milli parayı elinde tutmak istemez.
- Milli para cinsinden tasarruf yapılmaz.
- Ölçü birimi olarak bile kullanılmaz.
- Bunun yerine dövize yönelme olur.
- Enflasyon oranı yükseldikçe milli paradan kaçış artar.

● **7.Etiket Maliyetlerine Etkisi**

- Enflasyon oranının yüksek olduğu ülkelerde sürekli fiyatlar değiştiğinden malların etiketlerini de değiştirmek gerekir.
- Dörttnala veya hiperenflasyonun olduğu ekonomilerde günde birkaç kere etiket değiştirmek gerekir.

● **7.Etiket Maliyetlerine Etkisi**

- Bunun için hem etiketin maliyeti vardır, hem de bunu yapmak üzere işçilik maliyetleri vardır.
- Ayrıca, taksimetre, yazarkasa, benzin pompaları, barkod sistemleri gibi araçların sürekli ayarlanması gerekir.
- Reklam ve tanıtım afişlerini ve broşürlerini sürekli yenilemek gerekir.

The photograph shows a street scene in Adıyaman, Turkey. A red van is parked in front of a building with multiple shops. The shops have signs in Turkish, including "Çiğ Köftecisi" (Çiğ Köfte Shop) and "Kıaför Burak". A large green banner with prices is hanging across the front of the building. A small sign in the foreground reads "ADİYAMAN ÇİĞ KÖFTECİSİ".

- **Enflasyonu Önleme Politikaları**

- Enflasyonu önlemek için toplam arz ve toplam talep dengesinin sağlanması şarttır.

Bu iki şekilde olur.

- Ya toplam arzı artırarak toplam talep seviyesine çıkarmak gerekir,
- ya da toplam talebi toplam arz seviyesine düşürmek gerekir.
- Genellikle yapılan, bir taraftan arzı artırmaya yönelik teşvikler verilirken, diğer taraftan talebi kısıcı önlemlerin alınmasıdır.

- **Enflasyonla mücadele edilirken, iki yöntem vardır.**
- Birincisi enflasyonu yavaş yavaş düşürmektir. Buna **tedrici strateji** denir.
- Politikalar az oranlarda uygulanır. Topluma zarar vermeden enflasyon düşürülmeye çalışılır. Ancak, enflasyonun yüksek olduğu ülkelerde bu yöntem çok uzun yıllar sürebilir.

- **Enflasyonla mücadele edilirken, iki yöntem vardır.**
- İkincisi ise **şok** önlemlerdir.
- Enflasyonun birden ve kısa sürede düşürülmesi tercih edilir. Ama ekonomide şok etkisi yapar.

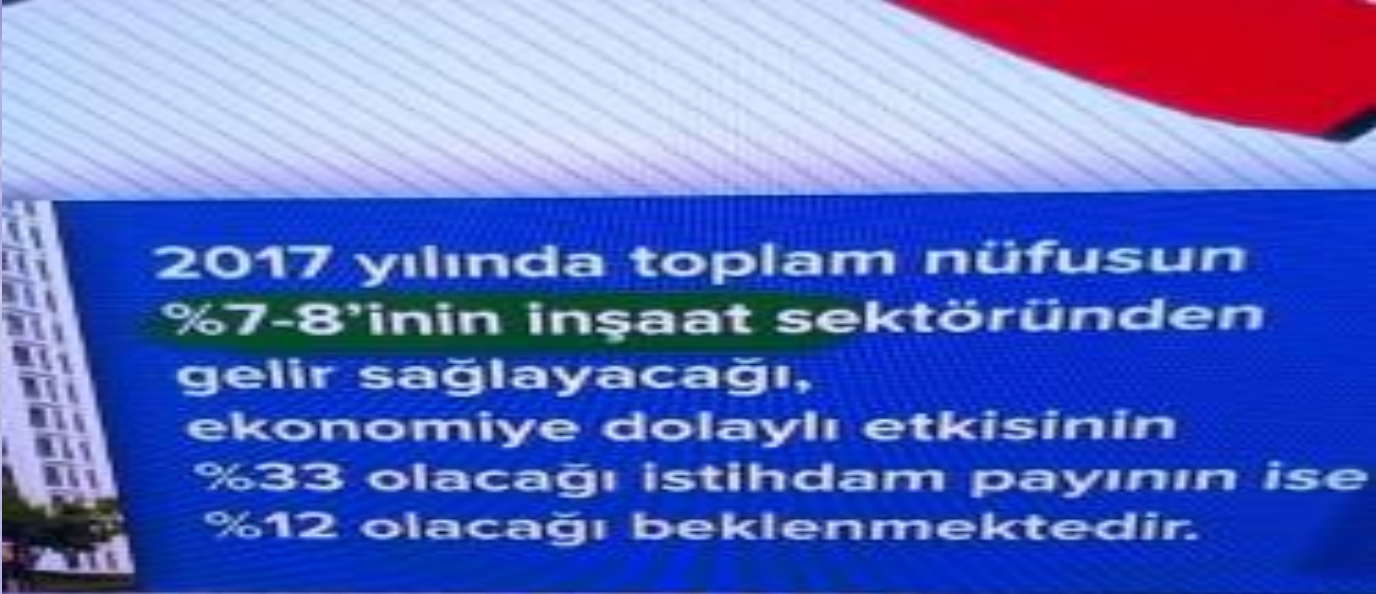
- **Toplam Arzı Artırmaya Yönelik Politikalar:**
- **İthalatın Artırılması**
- **Yatırımların Teşvik Edilmesi**
- **Verimliliğin Artırılması**
- **İşgücü Maliyetinin Düşürülmesi**
- **Piyasada Rekabetin Artırılması**
- **İthal Girdi Maliyetlerinin Düşürülmesi**
- **İflas etmekte olan şirketlerin devletçe kurtarılması**

Toplam Talebi Kismaya Yönelik Politikalar

- Enflasyonu ortadan kaldırmak amacıyla talebi kısmak için **daralmacı yönde para ve maliye politikaları** uygulanır.
- Böylece hane halkının elindeki harcanabilir gelir azaltılır. Daha az mal ve hizmet alınabileceği için talep düşer. Talep arz seviyesine iner ve arz talep dengesi sağlanır. Sonuçta talep enflasyonu azaltılır.

● **DARALMACI PARA POLİTİKASI**

- Mevduat faiz oranları yükseltilir.
- Reeskont oranları yükseltilir
- Yasal karşılık oranları yükseltilir
- Açık piyasa işlemleri ile piyasaya tahvil satılır.
- Kredi kontrolü yapılır
- Karşılıksız para basılması durdurulur
- Diğer para ve kredi kontrol araçları
- Uzun vadeli yatırımların kısılması

2017 yılında toplam nüfusun
%7-8'inin inşaat sektöründen
gelir sağlayacağı,
ekonomiye dolaylı etkisinin
%33 olacağı istihdam payının ise
%12 olacağı beklenmektedir.

ALDIRININ OLDUĞU SANZELİZE CADDESİ T

● **DARALMACI PARA POLİTİKASI**

- (bocut ve berber)
- **Reeskont oranının yükseltilmesi:**
- Bir ekonomide bir merkez bankası ile birlikte çok sayıda banka bir arada bulunur. Nakit ihtiyacı olan bankalar MB dan borç alabilirler. Böylece para arzı artar ve toplam talep artar.
- **MB NIN BU BORÇLARA UYGULADIĞI FAİZE REESKONT ORANI DENİR.**
- MB. Reeskont oranını yükseltirse bankalar borç almayacak ve toplam talep azalacak.

Reeskont oranı ek kaynak

- 2. Reeskont Oranı:

<https://www.facebook.com/BankaSinavlarinaHazirlik/posts/489078321171968>

- Reeskont oranı ticari bankaların merkez bankasından aldıkları borç para için ödedikleri faiz oranıdır.
- Merkez bankası, bu borcu bankalara verirken, faizini vereceğe borçtan düşerek (iskonto ederek) vermektedir.

Reeskont oranı ek kaynak

- 2. Reeskont Oranı: <https://www.facebook.com/BankaSinavlarinaHazirlik/posts/489078321171968>
- Reeskont oranı düşükse, ticari bankalar daha fazla borçlanacak ve müşterilerine daha fazla kredi vereceklerdir. Dolayısı ile ekonomideki para arzı artacaktır.
- Reeskont oranı yüksek olursa bankalar merkez bankasından daha az borç para talep edecekler ve daha piyasaya az kredi sağlayacaklarından, ekonomideki para arzı azalacaktır.

- **DARALMACI PARA POLİTİKASI**
- Disponibilite (dis.) oranının yükseltilmesi: Disponibilite 2002 kasım da yürürlükten kaldırıldı
- Dis. Bankaların para ve kolayca paraya çevrilebilir değerleridir.
- **Bankaların taahhütleri** ise bankalararası mevduat hariç, vadeli ve vadesiz mevduatların toplamından oluşur.
- **Dis. Oranı**, bankaların disponibl (kolayca paraya çevrilebilir) değerlerinin taahhütlerine oranıdır.
- Bankalar sahip oldukları vadeli ve vadesiz mevduatların belirli bir yüzdesini (örn.%2 sini) para ve paraya çevrilebilir değerler şeklinde ellerinde tutmak zorundadırlar.

Disponibilite 2002 kasım da yürürlükten kaldırıldı.

- Disponibilite oranları 2002 yılı kasım ayından sonra yürürlükten kaldırıldı. Yerine zorunlu karşılık oranları artırıldı.
- Zorunlu karşılık oranlarının eski adı da mevduat munzam karşılık oranı idi. 2009 yılından sonra zorunlu karşılık olarak değişti.

- Bankaların topladıkları mevduat karşılığında kasalarında bulundurmaları gereken varlığı ifade eder.
- Fransızcada "kullanılabilir, müsait olmak" anlamındaki kelimedir. Bankalar mevduat sahiplerine borçlu konumundadır, bankalardan para çekmek isteyen müşterilere ödeme yapılabilmesi amacıyla bankaların topladıkları mevduatın TCMB tarafından belirlenen oranını kasalarında "yüksek likiditeye sahip varlık" olarak tutmaları zorunluğu bulunmaktaydı. Bu oran "umumi disponibilite" olarak adlandırılmaktaydı.
- 2002 yılından önce bankalar açısından zorunlu bir uygulama olan disponibilite, 2002 yılında kaldırılmış olup günümüzde zorunlu karşılıklar uygulaması tek başına devam etmektedir. Geçmişte TCMB para politikası araçları arasında kullandığı disponibilite oranları üzerinde yaptığı değişiklikler ile piyasa likiditesine müdahale edebilmekteydi.
- <http://piyasarehberi.org/sozluk/disponibilite>

- **Daralmacı maliye politikası**

- Gelirden alınan vergiler artırılır.

- Kamu harcamaları azaltılır

- Özellikle de uzun vadeli ve pahalı altyapı yatırımları yapılmaz. Otoyollar, demiryolları, baraj, metro gibi devletin yapması gereken yatırımlar durdurulur veya sadece eskiyenleri tamir edilir.

6.Diğer para ve kredi kontrol araçları

- İthalatçılar ithalat için ithalat lisansı almak zorundadırlar. Bu belgeyi alan ithalatçılar, ithal ettikleri malın lira değerinin belirli bir bölümünü MB na yatırmak zorundadır. Bu mecburiyet piyasaya para çıkışını engeller ve toplam talep düşer.
- 6.a)taksitli satışlar enflasyona yol açar

- 6.b)mb. Ticari bankalara kredi plafonu uygulayabilir.
- MB. Her bir ticari bankanın verebileceği kredi miktarına bir üst sınır , tavan koyarak kredi sınırlandırması işlemidir.

- 6.c. Mb. Selektif (seçici) kredi kontrolü uygulayabilir.

Uzun vadeli yatırımların kısılması

- Uzun vadede mal ve hizmet üretimine geçecek tesisler için yapılan yatırımlar (GAP gibi);
- kısa vadede;
- toplam arza bir katkı yapmadıkları halde,
- sürekli olarak toplam talebi arttırmaktadırlar.
-

Uzun vadeli yatırımların kısılması

- **Nitekim GAP ta çalışan işçiler;**
- ücretlerini düzenli olarak almakta,
- inşaat malzemelerine düzenli ödeme yapılmakta,
- iş makineleri düzenli yakıt tüketmekte,
- kısaca projenin tamamlanabilmesi için yatırım harcamaları devam etmektedir.

Uzun vadeli yatırımların kısılması

- Söz konusu yatırım harcamaları **Toplam Talebi artırmakta**, buna karşılık proje henüz tamamlanmadığı için elektrik ve sulama gibi mal ve hizmet üretiminde bulunamamakta yani top. **Arza katkı yapamamaktadır.**
- Bu nedenle TT teki artış fgs. Ni yükseltmekte ,yani enf. Artmakta.
- Bunun için uzun vadeli yatırımlar ya yavaşlatılır ya da durdurulur.

Enflasyon Özverisi

- Bazı kesimler enflasyon politikalarının altında çok ezilir.
- Ancak halk enflasyonun düşeceğine inanırsa bu eziyetlere katlanır.
- Bu yüzden de enflasyonun yavaş yavaş indirilmesi yerine şok politikalarla birden indirilmesi, halkı enflasyonun düşeceğine inandırabilir.
- Ama halkın yapacağı özverinin de bir sınırı vardır. Buna *özveri oranı* denilir *Özveri oranı*, enflasyonun düşürülmesinin maliyetidir.

Enflasyon Özverisi

- Enflasyonla mücadele edilirken;
- üretimdeki azalışlar nedeniyle **GSYİH azalır.**
-
- Bu düşüş enflasyonla mücadelenin bedelidir.

$$\text{ÖzveriOran} = \frac{\text{GSYİH Azalış Oran}}{\text{Enflasyon Düşüş Oran}} = \frac{\%10}{\%5} = 2$$

ÖZVERİ ORANI

- Enflasyonu ;
- yüzde bir (%1) aşağıya indirmek için,
-
- o yılın reel gayrisafi yurtiçi hasılasından ;
- yüzde kaç (%?) özveride bulunulduğunu gösteren oran.

ENFLASYON VERGİSİ

- Enflasyonist bir ortamda ellerinde ulusal para tutan ekonomik birimlerin uğradığı gelir kaybını ifade eder.

TANZI-OLİVERA ETKİSİ

- Enflasyonist ortamlarda bireyler ellerindeki parayı harcama eğilimindedirler.
- Vergi genellikle bütçenin en son kalemidir.
- Böyle bir ortamda devletin vergileri hesaplama ve toplama gecikmeli olarak gerçekleştiği için uğranılan reel vergi kaybı Tanzi-Olivera etkisi olarak adlandırılır.

İKTİSADİ HOŞNUTSUZLUK ENDEKSİ

- Hükümetlerin izledikleri ekonomik programların başarılarını ölçerken kullanılan işsizlik oranı ile enflasyon oranının toplamına “İKTİSADİ HOŞNUTSUZLUK ENDEKSİ” adı verilmektedir.
- Bu kavram ekonomik memnuniyetsizlik endeksi veya Misery endeksi (**mutsuuzluk oranı**) gibi ifadelerle de adlandırılmaktadır.

NAIRU(Doğal İşsizlik Oranı)

(**N**on **A**cceleration **I**nflation **R**ate of **U**nemployment)
"enflasyonist olmayan işsizlik oranı"

- NAIRU bir diğer ifadeyle (Doğal İşsizlik Oranı), enflasyonu arttırmayan işsizlik oranı olarak ifade edilmektedir.
- (**N**on **A**cceleration **I**nflation **R**ate of **U**nemployment)
- Acceleration :hızlanma

- (NAIRU: Non-Accelarated Inflation Rate of Unemployment): Enflasyon artışını frenlemeye yetecek bir işsizlik oranı.)
- **NAIRU'ya göre, artık işsizlikten şikayet edilmeyecek, şikayet söz konusu olsa bile, düşük enflasyon koşullarında yüksek işsizliğin bir başarısızlık değil bir başarı olduğu ileri sürülebilecektir.**

- İlk kez 1975 yılında Modigliani tarafından NIRU şeklinde "**enflasyonist olmayan işsizlik oranı**" olarak ortaya atılmıştır. Monetarizmin kurucusu sayılan Milton Friedman tarafından şekillendirilen NAIRU, daha çok bu iktisat akımı tarafından kullanılmıştır. Zira Milton Friedman 1976 yılında yapmış olduğu bu çalışmayla Nobel Ödülünü kazanmıştır

Ek:

- **Enflasyon:** latince de şişkinlik anlamına gelen enflasyon, fgd nin sürekli artması ve dolayısıyla paranın satın alma gücünü yitirmesidir.

Ek: Tüketim, Gösteriş Tüketimi, Züppe Etkisi, Veblen Etkisi ve Sürü Etkisi

- **Veblen etkisi**, 19. yüzyıl sonlarında tüketim alanında incelemeler yapan Amerikalı ekonomist ve sosyolog Thorstein Veblen tarafından ileri sürülmüştür.
- **Veblen malları, fiyat arttıkça talebi artan mallardır.**
- Bu etkiye göre insanlar fiyatı artan malları, diğer mallara göre daha çok tercih etmektedir.

- **Veblen etkisi;**
- fiyat yükseldikçe kalitenin de yükseleceği inancından kaynaklanan etkidir.
- **Tipik örneği; iyi bir restoranda pahalı şarapların ucuz şaraplara göre daha fazla talep görmesidir.**

- Toplumun bir kesiminin geliri, bırakın tasarruf yapmayı tüketim harcamalarına yetmez. Bu kişiler çoğunlukla eksi tasarruf yaparlar yani borçlanarak gelirlerinden fazlasını tüketim için harcarlar.

- **Gösteriş tüketimi;** parası olmadığı halde statü kazanmayı umarak ;
- pahalı saat, son model cep telefonu ya da kıyafet alan, moda yerlerde yiyip içmeye çalışan insanların tüketimini anlatan bilimsel bir olgudur.
- **Parası olan insanların bu tür tüketimi gösteriş tüketimi değildir.*******
- Tipik örneği; düşük gelirli bir kişinin borç harç en pahalı cep telefonunu almasıdır.

- **Züppe etkisi**; yüksek gelirli insanların bir tüketim ürününe olan taleplerinin düşük gelirli insanların talebine **ters orantılı** olmasıdır.
- Bu durum sıra dışı, pahalı ya da özel ürünlere sahip olmak isteğinden doğar.
- **Bir ürün ne kadar az bulunuyorsa züppe değeri o kadar yükselir.**
- Tipik örneği; kişinin çok daha az kişide bulunan çok pahalı bir saati almasıdır.

- Sürü (bandwagon) etkisi:

- Kişinin, çoğunluk görüşünü benimsemesi, **başkaları tüketiyor diye aynı şeyleri tüketmeye yönelmesidir.**
- Tipik örneği; kişinin, çoğunluğun kullandığı marka güneş gözlüğünü satın almasıdır.
- <https://www.mahfiegilmez.com/2020/09/tuketim-gosteris-tuketimi-zuppe-etkisi.html>